

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep, 0033 OSLO

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
08 / 00225 - 288	
DATO 13 MARS 2009	
AN	EKSP.

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget, Karl Johansgt. 22, 0026 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 118417- 55

Oslo, 12. mars 2009

HJEMFALL OG UMLEIE - TILLEGGSKOMMENTARER

LVK viser til sin høringsuttalelse av 4. februar 2009 til departementets forslag om utleieordning for vannkraftanlegg. Hensett til sakens viktighet for den nasjonale råderetten over vannkraftressursene og foranlediget av de synspunkter som er fremmet fra sentrale aktører, ber LVK om at nedenstående tas i betraktning i det videre lovgivningsarbeidet:

1. Departementets forslag til utleieordning

Hovedutfordringen ved en fremtidig utleieordning er at den ikke røkter ved Stortingets lovvedtak 29. september 2008, hvor industrikonsesjonsloven § 1 første ledd ble vedtatt slik:

"Landets vannkraftressurser tilhører og skal forvaltes til beste for allmennheten. Dette skal sikres gjennom et offentlig eierskap på statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå."

Departementet understreker dette i sitt høringsnotat:

"Det avgjørende etter konsolideringsmodellen er å sikre og styrke det offentlige eierskapet til vannkraftressursene. Dette kan ikke være til hinder for at vannkraftproduksjonen settes ut gjennom tidsbegrensede leieavtaler, så lenge dette skjer innenfor rammene av den offentlige eiers konsesjon og ansvar." (Uthevet her)

Departementet uttaler deretter at EØS-retten legger to hovedføringer på hvordan en utleieordning må utformes. For det første må ordningen gjelde for alle, innenlandske, utenlandske, private og offentlige. Den andre begrensningen på en fremtidig utleieordning uttrykkes slik:

"For det andre må en eventuell utleieordning utformes på en måte som ikke formelt eller reelt undergraver det bærende prinsippet om offentlige eierskap til vannkraftressursene. Det innebærer blant annet at eiers posisjon i utleieperioden må sikres, og at leietaker bare kan operere innenfor eiers konsesjon. Videre må leiekontrakter bare kunne inngås for tidsbegrensede perioder, og slik at det må ny, åpen konkurranse til når de utløper. Det kan ikke avtales opsjoner eller fortrinnsretter for nye leieperioder ut over den maksimale leietiden på 15 år."

118417-55/b090312 oed hjemfall utleie lvk br ses

Departementets forslag til å sikre *"eiers posisjon i utleieperioden"* presenteres slik:

"For at en utleieordning skal være konsistent med konsolideringsmodellen må eier derfor ha alt konsesjonsrettslig ansvar. Det medfører at eier fortsatt må opprettholde en viss kvalifisert bemanning og kompetanse."

Departementet påpeker at dette forslaget både er *"fra et økonomisk synspunkt uheldig"* og at de konkrete krav til konsesjonær *"kan være ressurskrevende for konsesjonsmyndigheten å fastsette."* Forslaget er utelukkende fremsatt **for å imøtekomme kravene i EØS-avtalen slik at ikke eierskapsloven blir truet.** Det samme gjelder den foreslåtte leietiden på maksimalt 15 år.

LVK registrerer at samtlige høringsinstanser som er tilhengere av en utleieordning, fremmer krav om endringer i de EØS-motiverte begrensninger departementet har funnet avgjørende i sitt forslag til utleieordning.

2. EBLs høringsuttalelse 17. februar 2009

EBL fremholder at det er *"nødvendig med enkelte vesentlige endringer og avklaringer"* for å få en tilfredsstillende utleieordning. Disse vesentlige endringene markeres i fire hovedsynspunkter, som gjelder:

- Utvidelse av leietiden til 30 år eller opsjonsordning på tilsvarende samlet leietid
- Avklare kravene til bemanning og muligheter for outsourcing
- Fjerne *"ubegrunnede og overlappende"* krav til bemanning og kompetanse hos konsesjonær
- Klargjøre skattemessige konsekvenser av leieavtaler

EBL begrunner sine endringskrav blant annet slik:

- a) *"Markedsaktører vil videre tendere til å se på leie som et alternativ til egen investering i kraftproduksjon. Slike investeringer vil som regel oftest ha en betydelig lengre økonomisk levetid enn 15 år (...) det vil være av betydning å få en varighet på leiekontrakter som sammenfaller med varigheten på øvrige investeringer."*
- b) *"Vi mener at departementet i sin avveining ikke har lagt tilstrekkelig vekt på leieperiodens lengde for muligheten til å kunne drive et kraftverk bedriftsøkonomisk lønnsomt over tid."*
- c) *"(..)ansvaret mellom eier og leietaker bør fordeles ut fra hva som er praktisk og hensiktsmessig."*
- d) *"(..) det er etter EBLs oppfatning sentralt at det er leietaker som faktisk forestår den løpende virksomheten i vassdraget som også er offentligrettslig forpliktet til å oppfylle disse kravene, og som vassdragsmyndigheten dermed forholder seg direkte til."*
- e) *"Konsekvensen av, og formålet med utleie er nettopp at den løpende driften overlates til leietaker."*

3. Hydros høringsuttalelse av 20. februar 2009

Hydro har sammenfattet sine synspunkter på departementets forslag slik:

- *" Hydro støtter departementets begrunnelse for utleie, men varighet må utvides til minimum 30 år for at utleie kan bli aktuelt i samsvar med formålet. Det er ingen rettslige beskrankninger som tilsier begrensninger i leietidens varighet*
- *Kravet til eiers fortsatte kompetanse og bemanning må utformes slik at man unngår unødig dobbeltbemanning*
- *Særskilte hensyn tilsier unntak fra kraftverk som hjemfaller."*

Det siste punktet utdypes i uttalelsen gjennom en anmodning

"(...) om en innføring av en unntaksbestemmelse for kraftverk som hjemfaller som åpner for en tilbakeleie for minimum 30 år, samt at det klargjøres at forslaget ikke innebærer begrensninger i mulighetene for bilaterale forhandlinger om overdragelse til offentlig eier kombinert med langsiktig utleie."

4. LOs høringsuttalelse av 24. februar 2009

LO har oppsummert sin høringsuttalelse slik:

"Ut fra en samlet vurdering vil LO foreslå at utleiemulighetene begrenses til en kundekrets som har et kontinuerlig og jevnt forbruk, der kraften kan reguleres i samsvar med hensyn til forsyningssikkerheten. En vil med dette unngå en svekkelse av det offentlige eierskapet og samtidig vil en leieavtale bli inngått på fullt ut kommersielle vilkår, med like rettigheter uavhengig av nasjonalitet innenfor EØS-avtalens virkeområde. LO mener at hensynet til offentlig eierskap kan ivaretas med lengre tidsavgrensede leieperioder, dersom de konsesjonsrettslige vilkårene opprettholdes som foreslått, og mener at en utleieperiode på opp til 30 år må kunne tillates når dette er nødvendig for langsiktige industrielle formål."

5. LVKs kommentarer

Som det fremgår, krever de overnevnte høringsinstanser vesentlige endringer i departementets forslag til utleieordning. LVK ber departementet og komiteen særlig merke seg at samtlige endringsforslag angår de rammer rundt utleieordningen **som departementet har ansett absolutt nødvendige for å sikre**

"(..) at en eventuell utleieordning utformes på en måte som ikke formelt eller reelt undergraver det bærende prinsippet om offentlige eierskap til vannkraftressursene. Det innebærer blant annet at eiers posisjon i utleieperioden må sikres, og at leietaker bare kan operere innenfor eiers konsesjon."

Når det gjelder LOs forslag strider det direkte mot det grunnleggende likhetsprinsippet i EØS-retten.

Hydro har også vist til at *"Kraftmarkedet er for uforutsigbart og ustabilt til å ivareta industriens behov, og noe reelt marked for langsiktige kontrakter finnes ikke"*. Så vidt skjønnes hevdes dette for å vise at industriens interesser ikke kan ivaretas gjennom langsiktige kraftkontrakter, men bare gjennom langsiktige leieavtaler.

Som kjent, har flere industribedrifter i de senere årene inngått langsiktige kraftkontrakter. Som det siste kjente eksemplet vises til at Statkraft og Boliden Odda i oktober 2008 inngikk på to langsiktige, kommersielle industrikraftavtaler for perioden 2009-2030. Leveransen er på om lag 20 TWh.

- Dette viser ikke bare at det inngås industrikraftkontrakter, men også at disse kontraktene kan ha en vel så lang varighet - og dermed forutsigbarhet - som den leieordning departementet har foreslått i høringsnotatet.

(LVK vil likevel gjenta anmodningen i høringsuttalelsen fra 4. februar 2009 om å intensivere arbeidet med å ivareta hensynet til kraftintensiv industri i Norge uavhengig av ny utleieordning for kraftanlegg. Dette er et viktig nasjonalt anliggende og spesielt viktig for de kommuner og lokalsamfunn som er vertskap for disse industribedriftene. Disse kommunene er for en stor del medlemmer av LVK.)

6. Konklusjon

Stortinget vedtok 28. september 2008 at vannkraftressursene tilhører det norske folk og skal eies av norske, offentlige organer. En fremtidig utleieordning må underordnes dette hensynet og de begrensninger EØS-retten legger på norsk rett.

LVK kan ikke se at de forslag til utleieordning som er fremmet ivaretar disse grunnleggende hensyn. De forslag som er gjengitt ovenfor vil åpenbart undergrave det offentlige eierskapet til vannkraftressursene.

De formål og interesser en utleieordning skulle ivareta, kan like godt ivaretas ved andre virkemidler, som langsiktige kraftleieavtaler, fusjoner, operatørskap eller lignende. Når de organisasjoner og foretak som skulle ha interesse av en utleieordning ikke finner departementets forslag formålstjenlig, finner LVK ingen grunn til at departementet skal fremme noe forslag til

utleieordning for Stortinget. Et slikt forslag vil enten være uinteressant for de aktuelle aktører eller undergrave det offentlige eierskapet til vannkraftressursene.

Med vennlig hilsen
Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar

Børre Rønningen
leder

Stein Erik Stinessen
juridisk sekretær